

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum potestas, cui non potest resisti, sit causa doloris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Vtrum potestas, cui non potest resisti, sit causa doloris.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod potestas maior non debet poni causa doloris. Quod enim est in potestate agentis, non dum est praesens, sed futurum; dolor autem est de malo praesenti: ergo potestas maior non est causa doloris.

¶ 2 Præ. Nocumentum illatum est causa doloris: sed nocumentum potest inferri etiam a potestate minore: ergo potestas maior non debet poni causa doloris.

¶ 3 Præ. Causæ appetitiuorum motuum sunt interiores inclinationes animæ: potestas autem maior est aliquid exterius: ergo non debet poni causa doloris.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de natura * boni. In animo dolorem facit voluntas resistens potestati maiori: in corpore dolorem facit sensus resistens corpori potentiori.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, * malum coniunctum est causa doloris, vel tristitiæ per modum obiecti. Id ergo quod est causa coniunctionis mali, debet poni causa doloris vel tristitiæ. Manifestum est autem hoc esse contra inclinationem appetitus, ut malo praesentialiter inhaereat: quod autem est contra inclinationem alicuius, nunquam aduenit ei nisi per actionem alicuius fortioris: & ideo potestas maior ponitur esse causa doloris ab Augustino. * Sed sciendum est, quod si potestas fortior intantum inualecat, quod mutet contrariam inclinationem in inclinationem propriam, iam non erit aliqua repugnantia vel violentia: sicut quando agens fortius, corrumpendo corpus graue, auferat ei inclinationem, qua tendit deorsum, & tunc ferri sursum non est ei violentum, sed naturale. Sic igitur, si aliqua potestas maior intantum inualecat, quod auferat inclinationem voluntatis vel appetitus sensitui, ex ea non sequitur dolor, vel tristitia: sed tunc solum sequitur, quando remanet inclinatio appetitus in contrarium. & inde est quod Augustinus dicit, quod voluntas resistens potestati fortiori causat dolorem, si enim non resisteret, sed cederet consentiendo, non sequeretur dolor, sed delectatio.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod maior potestas dolorem causat, non secundum quod est agens in potentia, sed secundum quod est agens actu, dum scilicet, facit coniunctionem mali corruptiui.

AD SECUNDVM dicendum, quod nihil prohibet aliquid quam potestatem, quæ non est maior simpliciter, esse maiorem quantum ad aliquid, & secundum hoc aliquid nocumentum inferre potest. Si autem nullo modo maior esset, nullo modo posset nocere, unde non posset causam doloris inferre.

AD TERTIVM dicendum, quod exteriora agentia possunt esse causa motuum appetitiuorum in quantum causant praesentiam obiecti: & hoc modo potestas maior ponitur causa doloris.

Cap. 20. non pcul a prin. tom. 6.

ar. 1. huius q.

Loco in arg. Sed contra, citato.

li. de. na. bo. ni. c. 20. non pcul a prin. cip. tom. 6.

¶ Super quest. trigessimam.

Circa quaest. 37. nihil occurrit scribendum, nisi ut qui uolunt uidere naturas passionum, aduertant ad regulam in 4. articulo traditam. scilicet, quod duplici existere motu in qualibet passione, scilicet

QVAESTIO XXXVII.

De effectibus doloris, vel tristitiæ, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de effectibus doloris, vel tristitiæ.

ET CIRCA hoc quaeruntur quatuor.

F ¶ Primò, Vtrum dolor auferat facultatem addiscendi.
¶ Secundò, Vtrum aggrauatio animi sit effectus tristitiæ, vel doloris.
¶ Tertio, Vtrum tristitia, vel dolor debilitet omnem operationem.
¶ Quarto, Vtrum tristitia noceat corpori magis quam aliae passionis animæ.

ARTICVLVS PRIMVS.
Vtrum dolor auferat facultatem addiscendi.

AD PRIMVM ergo sic proceditur. Videtur, quod dolor non auferat facultatem addiscendi. Dicitur enim Isa. 26. Cum feceris iudicia tua in terra, iustitiam discunt omnes habitatores orbis. & infra: In tribulatione murmuris doctrina tua eis: sed ex iudicijs Dei, & tribulatione sequitur dolor, seu tristitia in cordibus hominum. ergo dolor, vel tristitia non tollit, sed magis auget facultatem addiscendi.

¶ 2 Præ. Isa. 28. dicitur. Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos alacte, auulso ab uerberibus, id est, a delectationibus. Sed dolor & tristitia maxime tollunt delectationes: impedit enim tristitia omnem delectationem, ut dicitur in septimo Ethic. * Et Eccles. 11. dicitur, quod malitia unius horæ obliuionem facit luxuriæ maxime: ergo dolor non tollit, sed magis præbet facultatem addiscendi.

¶ 3 Præ. Tristitia interior præminet dolori exteriori, ut supra dictum est: * sed simul cum tristitia potest homo addiscere: ergo multo magis simul cum dolore corporali.

SED CONTRA est, quod Augustinus * dicit in 1. Soliloquio. Quamquam acerimo dolore dentium his diebus torquerer, non quidem sine bar animo uoluerit nisi ea, quæ iam forte didiceram, a discendo autem penitus impediabar, ad quod mihi tota intentione animi opus erat.

RESPON. Dicendum, quod quia omnes potentia animæ in una essentia animæ radicanter, necesse est quod quando intentio animæ vehementer trahitur ad operationem unius potentie, retrahatur ab operatione alterius. unius enim animæ non potest esse nisi una intentio. & propter hoc si aliquid ad ad se trahat totam intentionem anime, vel magnam partem ipsius, non compatitur secum aliquid aliud quod magnam attentionem requirat. Manifestum est autem, quod dolor sensibilis maxime trahit ad se intentionem animæ; quia naturaliter unumquodque tota intentione tendit ad repellendum contrarium, sicut etiam in rebus naturalibus apparet. Similiter etiam manifestum est, quod ad addiscendum aliquid de nouo, requiritur studium, & conatus cum magna intentione, ut patet per illud quod dicitur Proverb. 2. Si quaesieris sapientiam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis eam, tunc intelliges disciplinam. Et ideo si sit dolor intensus, impeditur homo, ne tunc aliquid addiscere possit: & tantum potest intendi, quod nec etiam in statu dolore potest homo aliquid considerare etiam quod prius sciuit. In hoc tamen attenditur diuersitas secundum diuersitatem amoris, quem homo habet ad addiscendum vel considerandum, quia quâto maior fuerit, magis retinet intentionem animi, ne omnino feratur ad dolorem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod tristitia moderata, quæ excludit euagationem animi, potest conferre ad

Cap. 21. procul tom. 5.

Cap. 11. procul tom. 5.

Cap. 11. procul tom. 5.

Greg. 11. tab. 11. Dan. 11. de fi. c. 1.

936. 21.